

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

100 EĞİTİMİN
YÜZYILI

Sayı : E-32661919-610-4
Konu : Yazılı Soru Önergelerinin Cevabı

02.01.2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) 16/10/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1513245 sayılı yazınız.
b) 17/10/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1514450 sayılı yazınız.
c) 22/10/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1515841 sayılı yazınız.
ç) 04/11/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1522939 sayılı yazınız.
d) 11/11/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1527904 sayılı yazınız.
e) 13/11/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1529598 sayılı yazınız.
f) 21/11/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1534141 sayılı yazınız.
g) 29/11/2024 tarihli ve E-43452547-120.07.04-1538626 sayılı yazınız.

7/17244 } GK26
7/17526 }
7/18195 GK28
7/18609 GK36
7/19000 }
7/19002 } GK42
7/19082 }
7/19086 } GK43
7/19087 }
7/19332 GK48
7/19736 } GK55
7/19737 }

Bakanlığımıza İlgi (a-b-c-ç-d-e-f-g)'de kayıtlı yazıyla iletilen Ağrı Milletvekili Heval BOZDAĞ'ın 7/17244, Diyarbakır Milletvekili Sevilay ÇELENK'in 7/17526, İstanbul Milletvekili Özgül SAKİ'nin 7/18195, Diyarbakır Milletvekili Mehmet KAMAÇ'ın 7/18609, Manisa Milletvekili Selma Aliye KAVAF'ın 7/19000 ve 7/19002, Kocaeli Milletvekili Mühip KANKO'nun 7/19082, Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi BAKIROĞLU'nun 7/19086, İstanbul Milletvekili Celal FIRAT'ın 7/19087, İstanbul Milletvekili Çiçek OTLU'nun 7/19332, Şanlıurfa Milletvekili Mahmut TANAL'ın 7/19736 ile İzmir Milletvekili Yüksel TAŞKIN'ın 7/19737 esas numaralı yazılı soru önergeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler Ek'te sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Yusuf TEKİN
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi (52 Sayfa)

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/19002
GİK 42

MANİSA MİLLETVEKİLİ SELMA ALİYE KAVAF'IN 7/19002 ESAS NUMARALI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından alınan 74811 sayılı konuya ilişkin yazıları Ek'te yer almaktadır.

Ek: Yazı (6 Sayfa)

T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı

Sayı : E-57802651-610-74811
Konu : Soru Önergeleri - 7/19002

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞINA
(Strateji Geliştirme Başkanlığı)

İlgi : a) 15.11.2024 tarihli ve E-32661919-610-119612487 sayılı yazınız.
b) Kurulumuz Yükseköğretim Proje Geliştirme ve Destekleme Daire Başkanlığının 03.12.2024 tarihli ve E-34249659-610-73669 sayılı yazısı.

Manisa Milletvekili Selma Aliye KAVAF tarafından verilen 7/19002 esas sayılı Soru Önergisi Kurulumuz Başkanlığınca incelenmiştir.

Konuya ilişkin soru önergesine verilecek cevaplara esas teşkil etmek üzere Kurulumuz Yükseköğretim Proje Geliştirme ve Destekleme Daire Başkanlığının vermiş olduğu bilgiler ekte sunulmaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Metin TOPCUOĞLU
Başkan Vekili

Ek: İlgi (b) yazı ve ekleri (5 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: ACE3A5ED-3124-49AC-98B1-2CEFC9371033

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/yok-ebys>

Üniversiteler Mah. 1600. Cad. No:10 06800 Bilkent Ankara-Türkiye

Telefon: 0(312) 298 70 00

Faks: 0(312) 266 47 59

KEP Adresi : yok@hs01.kep.tr

Bilgi için:Sema DEMREN

Uzman

Telefon No:(312) 298 77 05

T.C.
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU BAŞKANLIĞI
Yükseköğretim Proje Geliştirme ve Destekleme Daire Başkanlığı

Sayı : E-34249659-610-73669

Konu : Soru Önergeleri - 7/19002

03.12.2024

STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 19.11.2024 tarihli ve E-57802651-610-71297 sayılı yazınız.

Manisa Milletvekili Selma Aliye KAVAF tarafından verilen 7/19002 esas sayılı Soru Önergisi maddelerine ilişkin cevaplar Ek'te yer almaktadır.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Doç. Dr. Esat İPEK
Daire Başkan V.

Ek: Soru Önergisi Maddelerinin Cevapları (4 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: 78CF88E8-6A2F-4F76-B3D6-12B9C617C01F

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/yok-ebys>

Üniversiteler Mah. 1600. Cad. No:10 06800 Bilkent Ankara-Türkiye

Telefon: 0(312) 298 70 00

Faks: 0(312) 266 47 59

KEP Adresi : yok@hs01.kep.tr

Bilgi için: Emrah KAYABAŞI

Uzman

1. Bilimsel araştırma projelerinin finansmanı için tahsis edilen kaynakların, proje tanımına ve amacına uygun olmayan yerlerde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu durumun önlenmesi için ne gibi tedbirler alınmaktadır? Kaynakların amacı dışında kullanımının tespiti halinde uygulanan yaptırımlar nelerdir?

Yükseköğretim kurumlarının ilgili BAP yönergelerinde de yer verildiği üzere BAP komisyonu bu tedbirlerin türlerine karar vermek, yaptırımları belirlemek ve uygulamakla yükümlüdür. Bütçe, muhasebe, satın alma ve taşınır işlemleri ise Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından gerçekleştirilmektedir. BAP komisyonu tarafından desteklenmeye uygun görülen projeler için proje yürütücüleri ve araştırmacıların imzasının olduğu protokol imzalanır. Bu protokol kapsamında proje yürütücüleri tüm hususlara uymakla yükümlüdür. Kaynakların amacı dışında kullanıldığının tespit edilmesi halinde; satın alınanın iptali, bilgisayar, yazıcı, seyahat, hizmet alımı gibi talepler için sınırlama, harcamaların yalnızca bütçe planında öngörülen şekilde yapılması, proje başvuru aşamasında belirlenen harcama kalemleri arasında aktarım yapılmaması gibi tedbirler yükseköğretim kurumlarının BAP yönergelerinde yer almaktadır.

2. Projelere ait ara ve sonuç raporlarının teslim edilmediği veya geç teslim edildiği belirtilmektedir. Bu sorunun çözümü için nasıl bir takip mekanizması oluşturulmuştur? Raporların zamanında teslim edilmemesi durumunda uygulanan yaptırımlar nelerdir?

Yükseköğretim kurumlarının ilgili BAP yönergelerine göre BAP komisyonu ara ve sonuç raporlarının teslim süreçlerini düzenler ve bu raporlar aracılığıyla BAP projelerinin takibini gerçekleştirir. BAP komisyonu, projelere ilişkin tedbirlerin türlerine karar vermek, yaptırımları belirlemek ve uygulamakla yükümlüdür. Bu hususta yükseköğretim kurumlarının farklı stratejiler belirlediği görülmüştür. Genel ilke olarak, ara rapor veya sonuç raporu gibi yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda araştırmacılara yaptırım uygulanır. BAP Komisyonu tarafından yaptırım uygulanan araştırmacılar yaptırım süresi dolmadan herhangi bir türde yeni bir proje başvurusu gerçekleştiremez ve yeni projelerde araştırmacı olarak görev alamazlar. Ara ve sonuç raporlarının teslim edilmemesi durumunda proje çalışmasının iptal edilmesi, satın alınan tüm malzemelerin geri alınması, kullanılmış ve iade edilemeyecek harcamaların yasal faizi ile birlikte proje yürütücüsünden tahsisi gibi yaptırımlar yükseköğretim kurumları tarafından uygulanmaktadır. Sonuç raporu başarısız bulunan proje yürütücülerine talep etmeleri ve uygun görülmesi halinde sonuç raporunun düzeltilmesi ve teslimi için ek süre verilir. Aksi durumda proje yürütücüleri (genellikle 3 yıl) yeni proje başvurusu yapamazlar.

3. Desteklenen projeler kapsamında edinilen taşınırın, projenin sona ermesini müteakip proje yürütücülerinin zimmetinde bırakılması, diğer personelin bu ekipmanları kullanmasını engellemektedir. Bu durumun önüne geçmek için ne gibi düzenlemeler yapılmaktadır?

BAP projelerinde edinilen taşınırınla ilgili düzenlemeler, yükseköğretim kurumlarında farklılık gösterebilir. Ancak yükseköğretim kurumları, ekipmanların üniversite envanterine devri, ekipman paylaşım protokolleri ve merkezi ekipman yönetim sistemleri gibi düzenlemeler uygulamakta ve buna uygun şekilde BAP yönergelerini yayınlamaktadır. Projeler kapsamında elde edilen makine, teçhizat ve donanımlar, proje süresince proje yürütücüsünün zimmetinde, tamamlandıktan sonra ihtiyaç duyan yükseköğretim kurumundaki araştırmacıların hizmetine açık şekilde ortak alanlarda kullanımlara sunulur. BAP Komisyonları farklı projelerde alınan teçhizatın kullanımı gibi tasarruflarda bulunmaya yetkilidir.

4. Süresi geçtiği halde tamamlanmayan projelerin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu projelerin sayısı ve toplam bütçesi nedir? Tamamlanmayan projeler için nasıl bir işlem yapılmaktadır?

Yükseköğretim kurumlarının ilgili BAP yönergelerinde belirtildiği üzere BAP komisyonu tamamlanmayan projelere ilişkin tedbirlerin türlerine karar vermek, yaptırımları belirlemek ve uygulamakla yükümlüdür. Tamamlanmayan projeler için ek süre talebinde (genellikle 6 ay ile sınırlı) bulunan yükseköğretim kurumlarındaki araştırmacıların talepleri BAP komisyonu tarafından değerlendirilir. Yapılan değerlendirmelere göre sağlık sorunu veya önceden öngörülemeyen zorunlu hallerde projenin normal süresinden sayılmamak üzere çalışmalara ek süre verilmesine yönelik de ilgili yönergelerde genel hükümler yer almaktadır. Etik ilkelere uygun olmadığı tespit edilen projeler (bilimsel etik ve mali kaynakların kullanımı) BAP Komisyonu tarafından iptal edilebilir veya etik kurullarda görüşülmek üzere yükseköğretim kurumlarının rektörlerine görüş bildirilebilir. Bu gibi durumlarda genellikle 5 yıl gibi bir süre ile proje desteklerinden faydalanamama yaptırımı uygulanır.

5. Projelerde taahhüt edilen yayın şartlarının yerine getirilmediği belirlenmiştir. Yayın şartlarının yerine getirilmesini sağlamak için ne gibi teşvik ve yaptırım mekanizmaları uygulanmaktadır?

Yükseköğretim kurumlarının ilgili BAP yönergelerinde de yer verildiği üzere BAP komisyonu bu tedbirlerin/teşviklerin türlerine karar vermek, yaptırımları belirlemek ve uygulamakla yükümlüdür. Genellikle bilimsel araştırmalar kapsamında yapılacak yayın giderleri proje başvurularında bir kalem olarak belirlenmekte ve teşvik mekanizması olarak çalışmaktadır. İlk 4 soruda belirtilen yaptırım örneklerine benzer yaptırımlar yayın şartlarının yerine getirilmediği durumlar için de BAP Komisyonlarınca kullanılmaktadır.

6. Bilimsel araştırma projelerinin etkin yönetimi ve denetimi için üniversiteler arasında nasıl bir koordinasyon sağlanmaktadır? YÖK bünyesinde bu projelerin merkezi bir şekilde izlenmesi ve değerlendirilmesi için bir birim veya sistem mevcut mudur?

Bilimsel araştırma projelerinin etkin yönetimi ve denetimi, üniversiteler arasında güçlü bir koordinasyon gerektirir. Türkiye'de bu koordinasyon, YÖK tarafından ilgili mevzuat hükümlerince düzenlenmiştir. YÖK, bilimsel araştırma projelerinin yönetimi için merkezi bir izleme ve değerlendirme sistemi oluşturmuş olup, bu süreçte Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, Veri Yönetimi İzleme ve Değerlendirme Dairesi Başkanlığı önemli bir rol üstlenmektedir. Bu daire, yükseköğretim kurumlarının gerçekleştirdiği tüm faaliyetlere ilişkin verileri izler ve sistemli bir şekilde değerlendirmektedir.

YÖK, üniversiteler arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla YÖKSİS gibi platformları kullanarak, projelerin takibini merkezileştiren bir sistem kurmuştur. YÖKSİS, üniversitelerin bilimsel araştırma projelerinin kaydedilmesi, izlenmesi ve sonuçlarının raporlanmasında önemli bir araçtır. Böylece, her bir üniversitenin bilimsel faaliyetleri şeffaf bir şekilde izlenebilir ve merkezi bir sistem üzerinden raporlanabilir.

Bu merkezi sistem, bilimsel araştırmaların kalitesinin ve toplumsal etkisinin YÖK tarafından değerlendirilmesini de sağlar. Projeler, belirlenen kriterlere göre izlenir ve başarıları raporlanır. Böylece üniversiteler arasında bilgi paylaşımı, denetim ve geri bildirim süreçlerini etkin hale getirerek, projelerin yönetimi ve etkinliği optimize edilmektedir.

7. Bilimsel araştırma projelerinin ülkemizin teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkısını ölçmek için nasıl bir değerlendirme sistemi kullanılmaktadır?

Bilimsel araştırma projelerinin ülkemizin teknolojik, ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkısının ölçülmesi, bir dizi değerlendirme kriterine dayanmaktadır. Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Hakkında Yönetmelik, bu katkıların değerlendirilmesinde özellikle projenin özgün değeri ve yaygın etki/katma değeri gibi unsurları vurgulamaktadır. Bu unsurlar, proje başvuru ve değerlendirme aşamasında araştırmacıların hazırlayacağı başvuru dosyalarında yer alır. Ayrıca, proje başvuruları, üniversiteler bünyesinde oluşturulan komisyonlar tarafından, ilgili yönetmeliğin altıncı maddesinde belirtilen ilkelere uygunluk açısından değerlendirilir. Bu ilkeler arasında, projelerin toplumsal ve ekonomik fayda üretmesi, ülkenin kalkınmasına somut katkılar sağlaması gibi kriterler öne çıkmaktadır.

Proje başvuruları incelenirken, yalnızca teknik ve bilimsel açıdan değil, aynı zamanda proje sonuçlarının toplumsal fayda üretme potansiyeli de dikkate alınır. Araştırmanın özgün değeri, yenilikçi yaklaşımlar ve teknolojik gelişim sağlayan unsurlar, komisyonlar tarafından belirli alan uzmanları ve hakemler aracılığıyla değerlendirilir. Projelerin yaygın etkisi, yani topluma veya sektöre olan katkısı, bu aşamada önemli bir yer tutar ve projelerin uzun vadeli etkilerinin göz önünde bulundurulması beklenir.

Bu değerlendirme süreci, yalnızca bilimsel kaliteyi ölçmekle kalmaz, aynı zamanda projenin ülkenin kalkınmasına olan potansiyel katkılarını da kapsamlı bir şekilde analiz eder. Bu tür bir değerlendirme mekanizması, projelerin toplum, ekonomi ve kültür üzerindeki etkisini daha somut bir şekilde ölçmeyi ve bilimsel araştırmaların ülkenin kalkınmasına hizmet etmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

8. Sayıştay raporunda belirtilen eksikliklerin giderilmesi için YÖK tarafından ne gibi yasal veya idari düzenlemeler planlanmaktadır?

BAP komisyonunun görev, yetki ve sorumlulukları yükseköğretim kurumları tarafından belirlenir ve Sayıştay raporunda belirtilen eksikliklerin giderilmesi için ilgili yükseköğretim kurumu bu komisyonu ihdas ederek ilgili düzenlemeleri, yönergelerine işlemek ve gerçekleştirmekle sorumludur.

9. Bilimsel araştırma projelerinin şeffaflığını ve hesap verebilirliğini artırmak için ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? Projelerin sonuçları ve elde edilen çıktılar kamuoyuyla nasıl paylaşılmaktadır?

YÖK, bilimsel araştırma projelerinin şeffaflık ve hesap verebilirliğini artırmak için çeşitli adımlar atmaktadır. Bunlar arasında:

Araştırma Performansının İzlenmesi: YÖK, üniversitelerin bilimsel araştırma performanslarını düzenli olarak izler ve değerlendirir. Bu çerçevede, üniversitelere ait raporlar kamuoyu ile paylaşılır. Örneğin, her yıl yayımlanan "Üniversite İzleme ve Değerlendirme Raporları", üniversitelerin performanslarını ve başarılarını detaylı bir şekilde ortaya koyar ve bu raporlar kamuoyuna açıklanır.

Proje Kaynaklarının Takibi ve Denetimi: YÖK, bilimsel araştırma projelerine tahsis edilen kaynakların etkin ve verimli kullanımını sağlamak için bir dizi düzenlemeyi içeren bir mevzuat

belirlemiştir. Bu mevzuat, projelerin kabulünden izlenmesine kadar birçok aşamada sorumluluk ve mali denetim esaslarını içermektedir.

Büyük Veri Projesi: Üniversitelerde bilimsel araştırma alanındaki büyük verinin toplanmasını, analiz edilmesini ve bu analiz sonuçlarına göre değerlendirmelerde bulunulmasını amaçlamaktadır. Büyük Veri ile ilgili yapılan çalışmalar, üniversitelerin eğitim ve araştırma süreçlerine katkı sağlarken, aynı zamanda veri güvenliği, etik sorunlar ve verinin doğru kullanımına yönelik stratejiler geliştirilmesine olanak tanımaktadır.

10. Üniversitelerin bilimsel araştırma projeleri yönergelerinin standartlaştırılması ve en iyi uygulamaların yaygınlaştırılması için YÖK tarafından yürütülen çalışmalar var mıdır? Varsa, bu çalışmaların içeriği ve hedefleri nelerdir?

YÖK, Türkiye'deki üniversitelerin bilimsel araştırma projelerini yönlendirmek, standartlaştırmak ve en iyi uygulamaları yaygınlaştırmak için bir dizi önemli çalışma yürütmektedir. YÖK'ün bilimsel araştırmalara yönelik çalışmaları, özellikle araştırma projelerinin yönetimi ve değerlendirilmesi, üniversite-sanayi işbirlikleri, ulusal ve uluslararası projeler gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır.

YÖK tarafından hazırlanan Bilimsel Araştırma Projeleri Yönetmeliğinde, bilimsel araştırma projelerinin kabulü, değerlendirilmesi, desteklenmesi ve araştırma performansının artırılması gibi konulara dair net düzenlemeler bulunmaktadır. Bu yönetmelik, araştırma projelerinin daha verimli ve etkin bir şekilde yönetilmesini sağlamak amacıyla yükseköğretim kurumlarınca bir komisyon aracılığıyla uygulanmaktadır. Ayrıca, YÖK bilimsel araştırmalarda etik standartların geliştirilmesi ve korunması adına çeşitli rehberler ve yönergeler de hazırlamaktadır. Örneğin, üretken yapay zekâ (ÜYZ) kullanımıyla ilgili etik değerler ve ilkeler belirlenmiş, bu konuda üniversiteler için bir rehber yayınlanmıştır.

Ayrıca, üniversitelerin araştırma ekosistemlerine yön verecek komisyonlar kurularak, araştırma performansının artırılması için teşvikler ve stratejik planlamalar yapılmaktadır. Buna ulusal ve uluslararası danışma kurullarının ihdas edilmesi örnek olarak verilebilir. YÖK'ün bu alandaki çalışmaları, araştırma projelerinin daha verimli yönetilmesi ve bilimsel üretkenliğin artırılmasına yönelik geniş kapsamlı bir yaklaşım sergilemektedir.